

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte forslag til ændring af Inatsisartutlov nr. 17 af 17. november 2010 om planlægning og arealanvendelse, Inatsisartutlov nr. 13 af 26. maj 2010 om byggeri og Inatsisartutlov nr. 78 af 21. november 2025 om erhvervelse af adkomst eller brugsret til fast ejendom, så personer tilhørende det grønlandske folk med varig tilknytning til Grønland kan opføre og eje private fritidshytter i det åbne land efter en forenklet anmeldelsesordning.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at fremsætte forslag til Inatsisartutlov, som fastslår, at jord og arealer i Grønland ikke kan overgå til privat ejendomsret, sælges, pantsættes eller gøres til genstand for spekulation, men alene kan tildeles og anvendes efter regler om brugsret.

(Medlem af Inatsisartut Pele Broberg, Naleraq)

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Finanser)

1. behandling

Tak for forslagene.

Først vil jeg kommentere forslaget vedrørende, at der skal fremsættes forslag til Inatsisartutlov som fastsætter at jord og arealer ikke må ejes, pantsættes eller gøres til genstand for spekulation.

Naalakkersuisut deler forslagsstillerens opfattelse af, at jord og arealer i Grønland udgør en grundlæggende fælles ressource af stor betydning for samfundet, kulturen og den fremtidige udvikling af landet. Naalakkersuisut anerkender og deler betragtningen om det grønlandske folks status som oprindeligt folk med ret til selvbestemmelse.

Naalakkersuisut bemærker, at den gældende lovgivning allerede bygger på det grundlæggende princip, at jord og arealer administreres gennem brugsrettigheder og arealtildelinger, og ikke gennem almindelig privat ejendomsret til selve jorden. På den baggrund finder Naalakkersuisut, at det er uklart, hvilke konkrete faktiske, retlige eller administrative problemer beslutningsforslaget har til formål at løse.

Naalakkersuisut finder endvidere, at forslaget kræver en nærmere juridisk afklaring, herunder i forhold til eksisterende regler om bygningsejerskab, brugsrettigheder, sikkerhedsstillelse og finansiering. En ny lovgivning kan have betydning for borgere og for erhvervslivet, når der skal tiltrækkes både lokale og internationale investeringer til Grønland. Lovgivning vil endvidere skulle ske under iagttagelse af forholdet til ejendomsrettens ukrænkelighed, som er beskyttet i grundlovens § 73, og i artikel 1, i tillægsprotokol af 20. marts af 1952, til den europæiske menneskerettighedskonvention.

Naalakkersuisut bemærker endvidere, at de hensyn, som forslagsstilleren ønsker at beskytte, i vidt omfang allerede varetages gennem den gældende areal- og planlovgivning. Samtidig finder Naalakkersuisut, at forslagets begrundelse rejser spørgsmål om ejerskabet til jord og arealer som i højere grad berører grundlæggende spørgsmål om Grønlands ret til selvbestemmelse, samfundsindretning og forvaltningen af fælles ressourcer.

Naalakkersuisut vurderer at disse principielle punkter bør indgå i regi af arbejdet med en ny forfatning. Forfatningskommissionen har således bl.a. i præamblen til det udarbejdede forfatningsudkast anført: ”Grønland er baseret på kollektive rettigheder, og princippet om folkeligt fælleseje af hele vores land...” Spørgsmålet om ejendomsret til jord bør således reguleres på forfatningsniveau. Det vil være at foregribe arbejdet med en forfatning allerede nu at fastsætte bestemmelser herom i en Inatsisartutlov. Dette skal også ses i sammenhæng med, at hvis princippet vedtages i en Inatsisartutlov, vil det også kunne ændres ved et simpelt flertal i Inatsisartut. Hvis ønsket er, at dette princip skal knæsesættes som et mere grundlæggende princip, bør det derfor ske i en forfatning.

På denne baggrund indstiller Naalakkersuisut beslutningsforslaget til forkastelse.

Dernæst vil jeg komme ind på det andet beslutningsforslag, som går ud på, at der skal indføres en lettere adgang til at kunne opføre og eje private fritidshytter i det åbne land efter en forenklet anmeldelsesordning.

Naalakkersuisut anerkender den særlige betydning, som fritidshytter og adgangen til det åbne land har for mange borgere. Friluftsliv, fangst, fiskeri og ophold i naturen er en vigtig del af den grønlandske kultur og levevis, og Naalakkersuisut deler ønsket om, at reglerne på området skal være forståelige og hensigtsmæssige.

Naalakkersuisut er samtidig enig i, at der løbende bør ses på, om eksisterende regler og administrative procedurer kan forenkles, uden at det sker på bekostning af hensynet til sikkerhed, natur, miljø, kulturarv og en hensigtsmæssig arealforvaltning.

Selvom Grønland råder over meget store ubebyggede arealer, er det ikke alene spørgsmålet om arealernes størrelse, men om en hensigtsmæssig og koordineret arealforvaltning. Plan- og areallovgivningen har karakter af rammelovgivning. Det åbne land forvaltes i vidt omfang af kommunerne gennem kommuneplaner, hytteplaner og anden planlægning for det åbne land.

Plan- og areallovgivningen skal sikre, at forskellige anvendelser af arealerne kan sameksistere, og at hensyn til naturbeskyttelse, kulturarv, fangst og fiskeri, turisme, erhvervsudvikling, friluftsliv samt offentlighedens adgang til naturen afvejes på en samlet og langsigtet måde. Hytter placeres normalt langs kyststrækningen og indenfor en rimelig sejlafrstand fra ejerens bosted. Der kan derfor være stor forskel i behovet for at regulere opførelsen af hytter mellem f.eks. Nuuk fjord og Kangertittivaq. En generel anmeldelsesordning for fritidshytter vil kunne begrænse kommunernes muligheder for at styre placeringen og omfanget af ny bebyggelse i overensstemmelse med den vedtagne planlægning.

Naalakkersuisut finder, at forslaget rejser en række betydelige juridiske og praktiske spørgsmål, som ikke er afklaret i beslutningsforslaget.

Forslaget indebærer, at personer omfattet af ordningen skal kunne opnå brugsret til arealer uden de almindelige procedurer for arealtildeling. Arealtildeingssystemet har til formål at sikre en koordineret anvendelse af arealerne og forebygge konflikter mellem forskellige brugere. En friere adgang til at opføre hytter, kan give anledning til konflikter mellem personer, der ønsker at opføre nye hytter, og så de eksisterende hytteejere eller brugere af arealer. Det vil desuden gøre det mere vanskeligt for kommunerne at regulere, hvor der bliver opført hytter og hvor mange.

Flere og ureguleret placerede hytter kan også give anledning til flere forstyrrelser af naturen og miljøet. En væsentlig lempelse af disse procedurer kan skabe udfordringer for den langsigtede planlægning af arealanvendelsen og for naturforvaltningen.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at den nuværende procedure for at opnå en arealtildeling til en fritidshytte i det åbne land i mange tilfælde ikke er specielt vanskelig. Det kræver en arealansøgning til kommunen. Udfordringen kan derimod være at finde egnede arealer, hvor hytten ikke er til gene for andre, eller der gælder begrænsninger f.eks. af hensyn til naturbeskyttelse.

Naalakkersuisut finder det endvidere nødvendigt nærmere at undersøge, hvilke konsekvenser en anmeldelsesordning uden almindelig byggesagsbehandling vil få for kommunernes tilsynsopgaver og myndighedsansvar. Fangsthytter og andre mindre hytter er i dag fritaget for byggesagsbehandling, hvis de ikke bruges til udlejning eller fast ophold. Men selv mindre bygninger skal være sikre og der er et hensyn til blandt andet brand, natur- og miljøpåvirkninger.

På det foreliggende grundlag finder Naalakkersuisut ikke, at beslutningsforslaget giver et tilstrækkeligt grundlag for at pålægge Naalakkersuisut at fremsætte lovforslag med det beskrevne indhold.

På denne baggrund indstiller Naalakkersuisut at beslutningsforslaget om en forenklet ordning for fritidshytter i det åbne land til forkastelse.